

ISBN: 978-625-7014-14-4

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

Ketebe Yayınları: 224

Biyografi

Editör

Hümeyra Çalışkan

Kapak

Harun Tan

Düzeltili

Cihan Aldık

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Ocak 2020
İstanbul

ketebe.com

Ketebe Yayınları

Sertifika No. 34989

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212.612 29 30

e-mail: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Matsis Matbaa Hizmetleri

San. ve Tic. Ltd. Şti

Sertifika No: 40421

Tevfik Bey Mah. Dr. Ali Demir Cad.

No: 51 Sefaköy Küçükçekmece /

İstanbul Tel: 212 624 21 11

© **Kitabın orijinal adı: Akira Kurosawa**

Eserin Türkiye hakkı AnatoliaLit Ajansı aracılığıyla Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ne aittir. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Akira Kurosava

PETER WILD

TÜRKÇESİ
ÜMİD GURBANOV

KETEBE

Peter Wild

Bookmunch adlı kitap eleştiri sitesinin kurucularından ve editörlerinden biri olan Peter Wild, *Akira Kurosawa* biyografisinin yanı sıra *The Passenger* adlı bir roman yazmıştır ve *Before the Rain* adlı kitabın yazarlarından biridir. Aynı zamanda *The Flash, Perverted by Language: Fiction inspired by The Fall, The Empty Page: Fiction inspired by Sonic Youth* ve *Paint a Vulgar Picture: Fiction inspired by The Smiths* adıyla yayımlanan antolojilerin de editörüdür. Makaleleri *The Guardian, The Independent, Time Out, The LA Times* ve *The Big Issue* gibi yerlerde yayımlanmaktadır. İngiltere’de yaşamını sürdüren Wild, bugünlerde *The Skinny and Manchester Review* adlı bir kitabı yazmakla meşguldür.

Ümid Gurbanov

1989’da Azerbaycan’da doğan Ümid Gurbanov, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’ni bitirdikten sonra avukatlık yapmaya başlamıştır. Bu süreçte çeşitli mecalarda çeviriler yaptıktan sonra 2018’de İthaki Yayınları’ndan çıkan *Kitaplık* adlı kitabın çevirisini, 2019’da ise Ketebe Yayınları’ndan çıkan *Simone Weil* adlı kitabın çevirisini üstlenmiştir. Halihazırda yeni çeviriler yapmakla meşguldür.

İçindekiler

Giriş.....	7
1. 1910 - 1942: Çocukluk Yılları.....	13
2. 1943 - 1947: Erken Dönem Eserleri.....	29
3. 1947 - 1949: Modern Sorunlar.....	55
4. 1950: Dünya Sineması.....	75
5. 1951 - 1954: Başarı Yılları.....	95
6. 1955 - 1957: Karanlık ve Hüsrân.....	113
7. 1958 - 1960: Düzene Başkaldırı.....	133
8. 1961 - 1963: Dinlenmek Yok.....	145
9. 1964 - 1973: Sona Yaklaşırken.....	163
10. 1975 - 1985: Görkemli Tören.....	181
11. 1986 - 1998: Yansımalar.....	203
Kaynakça.....	222
Teşekkür.....	224

Kurosava'nın başarıları eşsizliğini sürdürmektedir.

Giriş

Akira Kurosava'nın mirası etkisini sürdürmeye devam ediyor. 1998 yılında, 88 yaşındayken hayata gözlerini yuman Kurosava'nın o tarihten bu yana çok sayıda filminin ya doğrudan yeniden çekimi yapıldı ya da bu filmler yorumlanarak sinemaya tekrar aktarıldı. Bunların arasında, *Yedi Samuray* (*Shichinin No Samurai*, 1954) ve *Raşomon* (*Rashômon*, 1950) filmlerinden ilham alınmasıyla ortaya çıkan *A Bug's Life* ve *Hoodwinked!* gibi animasyon filmler olduğu gibi, *Raşomon*'un doğrudan uyarlaması olan *At the Gate of the Ghost* ile *Gizli Kale* (*Kakushi Toride no San-Akunin*, 1958)'yi tekrar işleyen *The Last Princess* gibi filmler de bulunmaktadır. Üstelik bunlar sadece ünlenmiş filmlerdir. Kurosava'nın önde gelen ve sıkı hayranlarından, *Taxi Driver*, *Raging Bull*, *Goodfellas*, *Gangs of New York* ve *The Departed* gibi filmlerin efsanevi yönetmeni Martin Scorsese, Kurosava'nın altın çağının muhtemelen en az bilinen filmi *Cennet ve Cehennem* (*Tengoku To Jigoku*, 1963)'in yeniden çekimini yapma fikri üzerinde uzun zamandır durmaktadır.

Bugün bile Kurosava'nın filmleri ciddi derecede övgü toplamaya devam ediyor. Mesela, *Yedi Samuray*, Rotten Tomatoes adlı film eleştiri sitesi en iyi yorumlara sahip filmlerden biridir. Ayrıca, *Sight & Sound* dergisinin anketlerinde düzenli aralıklarla üst sıralarda boy gösteren bu film, *Empire* dergisinin “dünya sinemasının en iyi 100 filmi” adlı listesinde de bir numara olarak en tepedeki yerini korumaktadır. Filmleri nasıl bir değerlendirmeden geçirilirse geçirilsin, Kurosava'nın başarıları eşsizliğini sürdürmektedir.

Stüdyo sistemiyle çalışan Kurosava, “bir filmin yapımı için gerekli her alanda derin bir ustalık”¹ kazandığı gibi, birçok filminde, meslekten iş arkadaşları çevresinde bulundu. Bu çalışma biçimiyle ilerleyen Kurosava, hem hikâye anlatıcılığının hem de teknik imkânların sınırlarını zorlayan keskin bir vizyona sahip bir yönetmen oldu. Bir sahneyi çekmek için üç kamera kullanması, telefoto lenslerinden yararlanması, aksiyon sahnelerini yavaş çekimde oynatması gibi ortaya koyduğu teknik yeniliklerin olağanüstü derecede etkileyici olduğu yaygın bir biçimde düşünülmektedir. Hiç kuşku yok ki, Sam Peckinpah *The Wild Bunch*'ı, Warren Beatty ile Arthur Penn ise *Bonnie and Clyde*'ı yaratabilmelerini Kurosava'ya borçlulardı. Hatta Quentin Tarantino'nun grotesk ve gülünç bir şenliğe dönen *Django Unchained* filminde, Kurosava'nın 1962 tarihli filmi *Sanjuro* (*Sanjuro*)'nun doruk noktasında yer alan kan sıçrama sahnesinin yansımalarının görüldüğünü söylemek bile mümkündür.

Ancak Akira Kurosava'yı sadece sinematik şiddetin öncülü olarak değerlendirmek doğru olmaz. 1952 tarihli filmi *Yaşamak* (*Ikiru*) gibi son derece insancıl çalışmalarıyla ve aynı zamanda sonraki filmlerinde, özellikle *Gölge Savaşçı* (*Kagemusha*, 1980)'da ve kısmen de *Ran* (*Ran*, 1985)'da rahatlıkla

1 Akira Kurosawa, *Something Like an Autobiography* (New York, 1983), s. 95.

görülebilin büyüleyici bir görsel biçimiyle de bilinmektedir. 1949 tarihli filmi *Kuduz Köpek (Nora Inu)*'te görüldüğü üzere, görüntü ile sesi sanatsal açıdan birleştirmesi ve *Koruma (Yojimbo, 1961)*'daki çalışmaları, Sergio Leone'un kötü şöreteli yeniden çekim filmi *Bir Avuç Dolar*'ın² müziklerini yapan Ennio Morricone'a esin kaynağı olan Masaru Sato gibi bestecilerle yakın bir biçimde çalışması daha önce hiç yapılmamış bir biçimde filmlerde müziğin önemini ortaya koydu. Üstelik bu durum, film yönetmenlerini nesiller halinde etkilemeye hâlâ devam etmektedir.

Gençlik yıllarında Kurosava'nın aklında ressam olma fikri dönüp duruyordu ve onun bu ressam gözü, günümüzde bile hayret uyandırmaya devam eden kadrajlarında rahatlıkla görülebilir. Buna örnek olarak, *Koruma*'da Toshiro Mifune'nin canlandığı bezgin *roninin*³ sokaktaki hareketliliği yüksek bir yerden izlemesi, *Kötüler Rahat Uyur (Warui Yatsu Hodo Yoku Nemuru, 1960)*'un açılışında sıraya girmiş karakterlerin tanıtılması (ki bu, Francis Ford Coppola'nın *The Godfather*'ının açılışını da etkilemiş olan film yapımında bir ustalaktır), *Gizli Kale*'nin açılışındaki taş merdivenlerin üzerinde geçen kargaşa dolu sahneler (ki bu da Sergei Eisenstein'ın *Potemkin Zırhlısı*'nden esinlenilmiştir), *Ran*'da kulenin yanı sıra, *Kanlı Tah (Kumonosu-jō, 1957)*'ta Toshiro Mifune ile Isuzu Yamada'nın kedi fare oyunu gibi birçok şey gösterilebilir. Örneklerin bir sonu gelmez ve bu sahneler izleyicide uzun süre etkisini sürdürür.

Elbette ki, Kurosava'nın geçmişte veya günümüzde evrensel olarak ilahlaştırıldığını söylemek mümkün değildir. Kariyeri boyunca, hem kendi ülkesinden hem de yurt dışından, başka

2 Bu film, izinsiz ve gayriresmî bir biçimde *Koruma*'nın yeniden çekimi olduğu ve daha sonra bu durum dava konusu olduğu için adı bu açıdan kötüye çıkmıştır. - ç. n.

3 12-19. yüzyıl Japonya'sında efendisiz kalmış samuraylara verilen addır. - ç.n.